

Х јубиларни Конгрес правника у привреди СРЈ одржање у Врњачкој Бањи од 23-25. маја 2001. године. Тема Конгреса била је "Хармонизација привредних прописа са земљама бивше СФРЈ, Југоистичне и Централне Европе и чланицама ЕУ".

На Конгресу је учествовало око 1000 правника из привреде, финансијскијских организација, управе и судова. Поднето је око 100 реферата из свих области привреде.

На Конгресу су учествовали и гости са Правног факултета из Бања Луке, са Правног факултета из Марибора, из Немачке и Енглеске.

На основу поднетих реферата и вођене дискусије усвојени су следећи

ЗАКЉУЧЦИ X КОНГРЕСА ПРАВНИКА У ПРИВРЕДИ СРЈ

I

Правници у привреди СР Југославије су јединственог уверења да наше право излаз из досадашњег лутања треба да пронађе у усмерењу ка извршењу стратешког националног задатка - хармонизацији (усклађивању) домаћег права са правом ЕУ, како би се испуниле неопходне правне претпоставке за чланство наше земље у ЕУ.

Хармонизација нашег, пре свега привредног законодавства, са законодавством ЕУ ни у ком случају не треба да значи одрицање од националног законодавства, у мери у којој оно постоји у чланицама ЕУ, па и у области привреде.

Хармонизација нашег привредног законодавства са правом ЕУ не срне значити "неоресавштину", већ креативни, високостручни и професионални посао, који представља својеврсни изазов за нашу правну струку, потпомогнуту одговарајућом струком из земаља чланица ЕУ.

Правници у привреди СРЈ оцењују неприхватљивим све јачи продор англосаксонске школе права, будући да је наша школа права континентална школа ослоњена на романску и германску традицију римског права и његову рецепцију. У противном, доћи ће до озбиљне кризе у примени права из Њујорка, Бостона, Тексаса у Крагујевцу, Новом Саду, Јагодини или Нишу.

II

Правници у привреди СРЈ оцењују да је потребно прекинути са праксом доношења привредних закона без институционалног и јавног консултовања и уважавања ставова привредних комора, струковних удружења, као и афирмисаних професора права и правне науке уопште, судија и судова.

III

Правници у привреди СРЈ подржавају доношење тржишних привредних закона, попут Закона о приватизацији, закона из сфере пореза, спољнотрговинског пословања, стечаја и других. При томе, посебно упозоравају да сви ови закони морају афирмисати законитост и принцип правне сигурности, којима морају беспоговорно служити, како би се трајно и систематски успоставили поверње инвеститора за улагање у нашу привреду. У овом погледу чини се посебно критичним предложени Закон о приватизацији, који у неким сегментима стоји изнад важећег Устава или изнад важећих савезних закона.

IV

Правници у СРЈ оцењују непотребним доношење новог Закона о предузећима, али упозоравају на негативне последице његове непримене. Овај Закон по степену усаглашености са правом ЕУ предњачи у нашем привредном законодавству и има позитивну оцену Светске банке, USAID-а, а преузет је и примењује се и у Републици Српској. Уместо доношења новог, потребно је у постојећем, норме о друштвеном и јавном предузећу пребацити у прелазне норме закона и у том смислу извршити одговарајуће промене у самом тексту Закона, што би требало да доведе и до преименовања овог Закона у Закон о привредним друштвима.

Правници у привреди СРЈ оцењују непотребним доношење новог Закона о страним улагањима, али оцењују да је потребно укинути постојећи, чиме се страна лица у потпуности изједначавају са домаћим лицима и добијају национални третман. Овим Законом се и иначе ништа не регулише, а закони се, као правни акти, не могу доносити као "маркетиншки акти". Гаранције за сигурност страних инвеститора које се у овом закону дају, у основи су дате у Уставу, а Уставне гаранције су јаче од законских.

VI

Правници у привреди оцењују неодложним јачање институционалне самосталности и правних претпоставки самосталности и независности привредног судства, без чега није могуће обезбедити правну сигурност и поверење свих инвеститора.

VII

Правници у привреди оцењују нужним доношење новог Закона о арбитражном решавању привредних спорова, који би целовито регулисао решавање привредних спорова између домаћих привредних субјеката, као и између домаћих привредних субјеката и иностраних, путем арбитраже. Овај закон би требало и да

афирмише тзв. Алтернативне форме решавања привредних спорова, (тзв. ADR), а све у циљу веће ефикасности и успостављања пословног поверења.

VIII

У области финансијског тржишта:

1. нужно је доношење новог Закона о хартијама од вредности, и то што пре, јер постојећи Закон о берзама и Закон о хартијама од вредности не задовољавају ни минималне стандарде пословања на финансијском тржишту;
2. што пре донети Закон о инвестиционим фондовима који би био ускађен са правом ЕУ и светским стандардима;
3. при доношењу ових прописа треба водити рачуна о заштити националних интереса, упркос потреби њиховог усклађивања са правом ЕУ;
4. појачати у прописима самосталост НБЈ у односу на државу, те забранити јој да из својих средстава финансира државни буџет и омогућити попуњавање државног буџета емисијом државних хартија на отвореном тржишту;
5. убрзати доношење прописа о установљавању Централног регистра хартија од вредности, ради дематеријализације хартија од вредности.

IX

У области за право интелектуалне својине констатовано је да су југословенски прописи у области заштите интелектуалне својине у добром степену хармонизовани са прописима Европске уније и Споразумом о трговинским аспектима права интелектуалне својине (TRIPS). Значајнији изузетак чине прописи којима се уређује заштита интелектуалне својине на новим биљним сортама, који, упркос иновирању извршеном 2000. године, не задовољавају стандарде постављене у одговарајућим прописима Европске уније и TRIPS-у. Поред хитног отклањања овог недостатка, потребно је да у прописима о управном поступку за стицање ове заштите буде предвиђена институционална сарадња између Савезног министарства за пољопривреду и Савезног завода за интелектуалну својину, као јединог специјализованог стручног органа у области заштите интелектуалне својине.

Такође, констатовано је да се закони у области заштите интелектуалне својине недовољно ефикасно спроводе, те је очљив велики јаз између релативно квалитетних прописа и незадовољавајуће праксе. Због тога је, поред довршења хармонизације прописа, пред државним органима још значајнији посао нивелисања прописа у области судства, тржишне инспекције и царине, којима би се подржало ефикасније спровођење заштите интелектуалне својине у СР Југославији.

X

У области радних односа констатовано је да измене и допуне, односно доношење нових прописа и хармонизација подразумевају формлисање адекватног права. То је оно право које се може и мора достићи. Адекватно право се налази између решења у домаћем законодавству, решења у стандардима MOR-а, упоредном праву и посебно у праву ЕУ.

Пре свега потребно је тражити одговарајућа решења за услове својинске трансформације. Независно од тога, неопходна је промена законодавства у погледу стечаја, односно платежне неспособности послодавца и потраживања радника. Решење може бити у ратификацији Конвенције MOR-а (бр. 173) о заштити потраживања радника у случају платежне неспособности њиховог послодавца, или у преузимању једног од решења садржаних у Ковенцији.

Хармонизација захтева да се усагласе правила о уговору о раду са међународним и упоредно правним стандардима и да се постојећа правила тумаче у складу са поменутиим стандардима. У погледу радних односа постоје још питања која захтевају адекватно решење у складу са порукама са претходних сусрета правника у привреди.

У оквиру реферата на овим сусретима покренута су, поново, питања адекватности наших прописа који се односе на дисциплинску одговорност.

Нарочито је подвучена потреба промене прописа у правцу обезбеђења поступности изрицања дисциплинских мера и њихове индивидуализације доношењем правилника о раду, али на основу колективних уговора о раду.

На крају се истиче да се укупним мерама у друштву морају обезбедити услови за активну политику запошљавања.

XI

У области пореза подржана су нова законска решења. У циљу усклађивања са правом ЕУ, а у складу са нашим конкретним условима, неопходно је наставити са поступком хармонизације, посебно са увођењем пореза на додатну вредност.

XII

У области осигурања констатовано је да и ова област по својој природи и значају захтева хармонизацију са регулативом ЕУ. Отуда је неопходно наставити поступак усаглашавања појединих решења и института из Закона о осигурању имовине и лица. То се посебно односи на:

а. систем и поједине услове за добијање дозволе за обављање делатности осигурања, уз потпуније информисање о идентитету и способности оснивача, акционара и чланова осигур. друштва и њиховом учешћу у капиталу,

б. класификацију и поједине врсте осигурања,

- а. израчунавање, формирање и располагање средствима и фондовима друштва,
- б. систем контроле и надзора над радом и пословањем осиг. друштва,
- в. јавност рада осиг. друштва,
- г. представљање наших осиг. друштва у међународним институцијама осигурања.

ХШ

У области банкарства констатовано је да је наше законодавство о финансијским услугама ново. Прописи из ове области су у основи усаглашени са законодавством ЕУ. Како и све друге земље средње и источне Европе укључујући и све суседе Југославије, своје прописе усаглашавају са прописима ЕУ, фактички је наше законодавство о финансијским услугама истовремено усаглашено и са њиховим законодавствима.

Констатовано је да је проблем у нашем банкарству на другој страни. Оно није у стању да иде у корак са стандардима пословности ЕУ. Да би у томе успело нашем банкарству предстоји тежак посао превазилажења последица блокаде. Нужан је програм обнове на 5-10 година. Већину банака претходно треба санирати, како би са здравим билансима биле способне за конкуренцију страним банкама, прво на домаћем а онда и на страном тржишту.

Примерено отварање домаћег тржишта финансијских услуга треба да изложи конкуренцији и наше банке и осиг. друштва. У том случају може се очекивати БРЗА АСИМИЛАЦИЈА СТАНДАРДА ПОСЛОВАЊА ЕУ, технолошка модернизација и централизација банака, како би се, на једној страни, створиле крупне банке, а на другој, снизили трошкови пословања.

Да би се обезбедила потребна динамика у превладавању застоја нашег банкарства за стандардима пословања, упоредо са остваривањем програма санације, треба обезбедити следеће предуслове за:

- а. заштиту уговора, како би банке могле да наплаћују своја потаживања,
- б. увођење система за заштиту депозита како би се вратило поверње у наше банкарство на кредитном тржишту,
- в. спољну конвертибилност динара,
- г. одговарајуће деловање домаћег финансијског тржишта.